1816. No. 4

LEEUWARDER COURANT.

MAANDAG den 8 JANUARY.

(Bij deze COURANT, wordt een Byvoegsel GRATIS uitgegeven.)

PETERSBURG, *den 13 December.*

Gisteren is H. M. de regerende Keizerin, na eene afwezigheid van omtrent twee jaren, in eene volmaakten welstand in deze resident e teruggekeerd. — De terugkomst des Keizers, wordt morgen of overmorgen te gemoet gezien

Z. K. H. de Kroonprins van Wurtemberg, benevens de heer *Verstolk van Zoelen*, afgezant van den Koning der Nederlanden, zijn alhier aangekomen.

Eindelijk schijnt de winter bestendig te worden. Eenige dagen geleden was de koude volgens *Reaumur*, reeds 17 graden; sedert is dezelve bij aanhoudendheid 10, 8, 6 en somwijlen 4 graden geweest. De toevoer van levensmiddelen uit de binnendeelen des Rijks, welke in dit jaargetijde plaats heeft, wordt daar door zeer gemakkelijk gemaakt

NAPELS, *den 9 December.*

Gedurende verscheidene jaren hebben de rooverbenden deze stad en derzelver ommestreken verontrust. Door het welgelukken hunner ondernemingen begonnen zij in de rijkste kerken en bij de bemiddeldste ingezetenen, intebreken en te rooven. Men heeft wel verschillende benden uitgeroeid, doch tot nog toe niets omtrent de overige bestaande benden kunnen ontdekken. Dan eindelijk heeft eene onlangs gepleegde diefstal bij den marquis *Ruffo*, de politie op het spoor gebragt, om die geenen, welke sedert jaren herwaarts zich aan gepleegde misdaden hebben schuldig gemaakt, te ontdekken. Hier door is men in staat gesteld geworden, om de bewerkers van 150 diefstallen, waaronder 65 kerk-rooverijen, onder dewelken die van het zilveren standbeeld van St. Blazius, reeds over zeven jaren gepleegd, in handen te bekomen. Behalven het voordeel, dat hier door een groot aantal roovers buiten staat gesteld is kwaad te doen, heeft deze ontdekking nog ten gevolge gehad, dat zeer vele onschuldigen, die op verdenking gevat waren, in vrijheid gesteld zijn.

VENETIE, *den 15 December.*

Gisteren namiddag, is H. M. de Keizerin, van Mo... alhier teruggekomen. Z. K. H. de aarts-hertog *Ferdinand*, haar broeder, heeft haar ... hier vergezeld.

Eergisteren zijn de Corintische paarden, ingevolge het publiek gemaakt programma, met de grootste plegtigheid, in tegenwoordigheid van Z. M. den Keizer, boven het portaal van de kerk van *St. Marcus*, van waar dezelven, juist 18 jaren geleden, door de Franschen weggenomen wierden, weder hersteld.

WEENEN, *den 21 December.*

Naar men verzekert, zal de aarts-hertogin *Maria Louisa*, zich binnen kort naar Italien en wel direkt naar Parma begeven, om in die stad hare residentie te houden. Verscheidene personen tot haar hof behoorende, welke geen verblijf in het paleis te Schönbrunn hielden, maar in de ommestreken van hetzelve gelogeerd waren, hebben reeds hunne logementen opgezegd. — Voor zoo veel men weet, zal H. K. H. op hare reize naar Parma, alwaar zij reeds meer dan een jaar, met verlangen te gemoet gezien wordt, noch door Venetien, noch door Milaan passeren. Het getal der personen, tot Hoogstderzelver dienst bestemd, is onlangs vermeerderd, en men is reeds bezig met het vervaardigen eener liverei met de wapenen van Parma. Het vertrek van H. K. H., wordt op den 15den januarij bepaald; ook wil men, dat de Keizer en de Keizerin, zich van Milaan naar Parma zullen begeven, om H. K. H. in derzelver Souverein Vorstendom te installeren. De jonge hertog, zal zijne moeder niet vergezellen, maar blijft te Schönbrunn.

H. K. H. de aarts-hertoginnen *Leopoldina Clementina* en *Karolina*, zullen zich insgelijks in de aanstaande maand naar Italien begeven. De gravinnen *Althan*. *Laszansky* en *Sarentheim*, zullen dezelve vergezellen. De Kroonprins zal den 10den januarij, vergezeld van Z. D. den Prins *von Schwartzenberg*, naar Milaan vertrekken, zoo dat, behalven den jongen aarts-hertog *Frans*, de geheele Keizerlijke familie zich naar Italien begeeft, alwaar zij het genoegen zal hebben te Florence haren Doorluchtigen grootvader den Koning van Napels te ontmoeten, en waarschijnlijk ook aldaar den verjaardag des Keizers te vieren.

BERLYN, *den 24 December.*

Z. M. de Koning heeft bevolen, dat de Landweer, ook zelf in tijd van vrede, op de been gehouden zal worden; men ziet binnen kort een nieuw bevelschrift van Z. M. dienaangaande te gemoet.

Zekere *Louise Grafemus*, geboren *Esther Manuel*, oud 30 jaren, van den Jood chen godsdienst, weduwe van den wachtmeester *Grafemus*, die bij het regement garde uhlanen van *Konstantijn* geplaatst was, verlangde in den jare 1813 haren man, bij wien zij twee kinderen hadt, een meisjen van 10 en een jongentje van 8 jaren, alzoo hij haar in stilte verlaten hadt, naar Silesien te volgen. Te Berlijn aangekomen zijnde, besloot zij, uit hoofde van haren behoeftigen toestand, zelve in militairen dienst te treden, hetwelk haar des te gemakkelijker viel, alzoo zij in mans kleederen reisde. Zij nam dienst bij het 2de regement uhlanen van de Koningsberger Landweer, gekommandeerd door den majoor *van Herrmann*, woonde de veldtogten van 1813 en 1814, eerst als vrijwilliger, en daarna als wachtmeester bij, wierd tweemalen aan den voet gekwetst, eens bij Juterbock, en eens in de nabijheid van Metz; kwam op den marsch door Holland in 1814, in de ... van den generaal grave *Bulow von Dennewitz*, ... Yzeren Kruis; ontmoette geheel onverwagt op den ... maart, haren man, bij Montmartre, alwaar hij ... ssischen dienst stondt, doch deze sneuvelde den ... den dag door eenen kanonkogel. — Met eerevolle wonden en eereteekenen versierd en met de roemrijkste getuigenissen van haar goed gedrag ontslagen, heeft zij haar regement verlaten, en keert, na eenig oponthoud alhier, naar Erfurt of Hanau, hare woonplaats, tot hare kinderen, terug.

PARYS, *den 29 December.*

In het geheim committé van de kamer der gedeputeerden van gisteren, hebben de discussien plaats gehad over het voorstel van den heer *de la Rochefoucault*, betrekelijk den algemeenen rouw op den 21sten januarij, en bij die gelegenheid werden er nog verscheiden veranderingen door eenige gedeputeerden voorgeslagen; onder anderen stelde de heer *Hyde de Neuville*, na eene aanspraak, die den levendigsten indruk op de vergadering maakte, voor, om op de eene zijde van het voetstuk van het op te rigten standbeeld van *Lodewyk XVI* te plaatsen: *het verloste Frankrijk aan Lodewyk XVI*, en op de andere zijde de volgende verklaring, met de namen van alle de leden der kamer, die het origineel zullen onderteekenen:

„ In tegenwoordigheid van God en der menschen, verklaren en bevestigen wij afgevaardigden der Fransche natie, dat die zoo langen tijd ongelukkige en slaafsche natie, niet medepligtig geweest is aan den ijsselijken vadermoord, gepleegd op den 21sten januarij 1793, voor altijd een dag van rouw, droefheid en schrik.

„ Bij het bloed van het doorluchtigste slachtoffer, voor God en de menschen, zweren wij voor ons, voor onze kinderen, voor onze naneven, voor Frankrijk, dat wij voorstelien, onwrikbaren trouw aan onze wettige Koningen, als een heilig grondsteisel beschouwende het onvervreemdelijk en onverbeurdelijk erfregt, bij eerstgeboorte van het manlijk oir, door God ingesteld, in het geslacht van *St. Lodewyk*, van *Hendrik IV* en van *Lodewyk XVI*.

„ Dat hij, onder ons, die dezen eed mogt verraden of mogt spreken om dien te verraden, eerloos verklaard, en van God en de menschen vervloekt worde."

De verschillende nieuwe voorstellen, rakende dit onderwerp, zijn, naar het onderzoek der commissie, verzonden; doch het eerste voorstel is met eenparige stemmen aangenomen.

Volgens eene circulaire, door den minister van binnenlandsche zaken ... schoppen van het rijk gezonden, zal er bij de jaarlijksche diensten, op den 21sten januarij, geene lijkrede op Zijne Majesteit *Lodewyk XVI* uitgesproken, doch alleen het testament voorgelezen worden van dien doorluchtigen en ongelukkigen Monarch. Dit ten allen tijde geëerbiedigd gedenkteeken van eene hooge goedheid en heldhaftige gelatenheid, is de schoonste lofrede, die immer op onzen goeden Koning en Marteiaar kan gehouden worden, op den plegtigen dag, die aan de betreuring van den grootsten ramp en de snoodste misdaad toegeheiligd zijn zal.

Gisteren, na de mis, merkte men in de salon der maarschalken verscheide vreemdelingen van aanzien op, en bijzonder eene Russische Prinses, die door een generaal dier natie vergezeld was.

Men had eenige bekommering opgevat over het lot der armen, gedurende het winter-saisoen; doch zoodra de Koning hiervan onderrigt was, heeft hij dadelijk daarin voorzien, en daartoe eene som van 320,000 francs op de civiele lijst aangewezen. Terzelver tijd dat die ware Vader der Franschen, bijna de helft zijner inkomsten aan de behoeften van den Staat afstaat, lenigt hij door zijnen raad en hulp de smart der armen. en verzacht dus, door ontberingen die hij zich oplegt, de rampen, die hij niet veroorzaakt heeft.

Het Journal de Parys, behelst een lang artikel om onderscheiden geruchten, die ten aanzien der ontsnapping van *Lavallette* geloopen hebben, tegen te spreken, en om te betoogen, dat die zaak geensins met eenig complot tegen den Koning en den staat in verband staat, en van geen invloed op de publieke orde van zaken is noch wezen kan. „ Overigens zegt de schrijver, hebben de groot zegelbewaarder en de minister van algemeene politie aan den Koning, aan wien zij dat ook alleen doen moesten, verslag gedaan van het geval; zij hebben, elk voor zoo veel hem aangaat, dadelijk alle bevelen gegeven tot de strengste en werkzaamste nasporing der schuldigen; de instructie der procedure heeft plaats en zal weldra aan het publiek alle de omstandigheden, zoowel als de auteurs of medepligtigen der misdaad doen kennen. Wat wil men meer?"

Onder de geruchten, welke in dit artikel worden tegen gesproken, is er een, dat zeer ernstig zou wezen, indien het waar was. Men heeft namelijk, verspreid, (en een der leden van de kamer der afgevaardigden zelve heeft zich niet ontzien om daarvan gewag te maken bij de laatste debatten over het voorstel van den heer *Sesmaisons*,) dat een der opzigters in de concergerie was afgezet te worden, die, eene doorslaande kwaadwilligheid aan den dag leggende tegen den gevangene, dien hij in eene nederiger omstandigheid gekend, en die hem voor het hoofd gestoten had, noodzakelijk ten zijnen aanzien een waakzamer toezigt zou gehouden hebben. „ Het uitstrooijen van zulk eene daadzaak, zegt de schrijver, heeft iedereen moeten treffen. Ondertusschen is van die daadzaak, zoo als zij uitgestrooid is, niets aan, maar is in tegendeel bewezen, dat de minister van politie den bewusten opzigter door eenen anderen heeft doen vervangen, om dat hij te wel met zijnen gevangenen was, wiens protectie hij gevraagd en van wien hij brieven van recommandatie ter bekoming van een voordeeliger ambt ontvangen had. Het is even zoo bewezen, dat de minister aan dien opzigter het formeel bevel gegeven had, om aan den gevangene geene gemeenschap toe te laten dan met *een persoon te gelijk, op eene bijzondere order, en altoos in zijne tegenwoordigheid.*"

De heer *Rocquetto de Kerguidu*, zoon van den cipier der concergerie, heeft ook eenen brief publiek gemaakt,

(Het vervolg op de kant dezer bladzijde.)

waarin hij verschillende bijzonderheden, betreffende de ontsnapping van *Lavallette* opheldert, met oogmerk om het gedrag van zijnen vader te regtvaardigen. In dien brief merken wij onder anderen op het geen volgt:

„ Verscheidene nieuwspapieren hebben gezegd, dat de cipier schuldig schijnt aan nalatigheid; neen, hij is zulks niet. De cipier was tegenwoordig in de voorgriffie toen *Lavallette* is uitgegaan, vermond onder de kleederen zijner vrouw, ondersteund door zijne dochter en eene oude dienstmaagd, alle drie bitter snikkende, hetgeen den cipier zeer natuurlijk moest voorkomen. Men zegt: waarom hem den zakdoek niet van voor het aangezigt weg genomen? Ik vraag het aan allen die hem beschuldigen: zouden zij zelve dat gedaan hebben, aan eene vrouw, in de grootste aller rampen, van haren echtgenoot zich verwijderende, om hem den volgenden dag het schavot te zien beklimmen? Eene zulke behandeling, zou dat niet eene beleediging en eene wreedheid zijn, die men den cipier zou verweten hebben? Men zal zeggen: Hoe, heeft men niet aan de houding kunnen zien, dat het een man was? Maar, mevrouw *Lavallette* was, zoo dikwerf zij haren man kwam bezoeken, gewikkeld in eenen wijden wit-chouras (soort van vrouwen pels), die haren staat van ziekelijkheid scheen te vorderen, en onder welken alle vormen geheel vermomd waren."

NAMEN, *den 29 December.*

De Pruissische troepen, welke de beide Givets bezetteden, hebben deze plaatsen den 22sten dezer maand ontruimd en zijn naar den kant van Dinant getrokken. Den volgenden dag hebben deze troepen zich verder naar Luxemburg begeven, doch tot Cijneij gevorderd zijnde, ontvingen zij bevel om met de artillerie en de bagage dadelijk terug te keren, hetwelk met zoo veel spoed geschiedde, dat zij nog dien zelfden avond in het gezigt van Givet kwamen. Intusschen waren de poorten van deze stad gesloten en de bruggen opgehaald, terwijl de kommandant weigerde de troepen binnen te laten. Een Pruissisch kolonel alleen werd toegelaten om te onderhandelen met de Engelsche en Russische kommissarissen, welke zich reeds sedert eenige dagen in de stad bevonden. Na een langdurig mondgesprek bevalde genoemde kolonel dadelijk dat zijne troepen den terugmarsch zouden aannemen, ten einde in den omtrek van Dinant te gaan kantonneren. Het schijnt nu zeker dat de Russische troepen in Charlemont zullen komen, alsmede in Landrecies en Maubeuge, alwaar zij den 6den januarij des morgens binnen zullen rukken.

Wij hebben thans alhier een talrijk Pruissich garnizoen, hetwelk gelijk met de Nederlandsche troepen den dienst waarneemt. Men denkt dat den 6den januarij de laatste Pruissische troepen passeren zullen en wij hopen alsdan die rust te zullen genieten, welke wij zoo nodig hebben.

'sGRAVENGAGE, *den 2 December.*

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden. Is gelezen het algemeen verslag van de sectien over de concept-wet, wegens de uitloting van eene sekere som der uitgestelde schuld, om in werkelijke schuld te worden geconverteerd, strekkende gemeld verslag ten fine, om zich met die concept-wet te vereenigen. De deliberatien over dezelve zijn morgen uitgesteld; zijnde de vergadering derhalve tot morgen op den middag geadjourneerd.

Op den 2den december ll., zijn door Zijne Majesteit, naar aanleiding van art. 1 van de additionele artikelen der Grondwet, de nog aanwezig zijnde Leden van de vergaderingen der provinciale en gedeputeerde Staten der provincien Noord-Braband, Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe, in derzelver functien bevestigd, en voorts tot vervuling der bestaande vacatures in de vergaderingen der Staten benoemd de navolgende heeren, als:

IN DE PROVINCIE VRIESLAND,

De heeren *T. M. W. van Asbeck*, voor Achtkarspelen, *J. H. van Boelens*, voor Lemsterland, *J. Cannegieter*, voor Warga, *A. G. Lijcklama a Nyeholt*, voor Utingeradeel, *C. Schultz*, voor Idaarderadeel, *E. IJpeij*, voor Dantumadeel.

(Het vervolg op bladzijde twee.)

V E R K O O P I N G.

ten huize de Stads Bank van Lening, in de
Op MAANDAG den 15den JANUARY 1816, des morgens ten 11 uren, bestaande in *f* 14,500-:-: Certificaten Holl. 2½ pCt. integral een
Heerestraat alhier, van een partytje EFFECTEN, als mede *f* 3000-:-: 4½ en 5 pCt., op de Weenerbank by *Goll*
f 39000-:-: Uitgestelde Schuld, met de Kansbilletten,
en Comp., en *f* 2000-:-: op Plantagien.
van den heer HARMANUS
Allen die iets te pretenderen hebben van, of verschuldigd zyn aan de NALATENSCHAP
PEAUX, in leven Koopman te Harlingen, worden verzogt daarvan vóór 1mo MAART aanstaande, aan een der on-
dergeteekenden opgave te doen.

HARLINGEN,
den 9den January
1816.

S. P. WIARDA,
L. RIMKEMA,
Executeuren.

ter verkoop te presenteren:
Men is voornemens ten eersten, publiek, groot ongeveer 45 mad (waar onder echter 4
Eene ZATHE en daar onder hoorende WEID- en HOOILANDEN, staande en gelegen onder den dor-
mad BOUWLAND en 4 mad BOSCH), met HUIZINGE en SCHUURE cum annexis, en den 12den Mei 1816, te aanvaarden.
pe Nylamer, in gebruik by den eigenaar *Thomas Ruurds Velsma*, op St. Petri
Iemand genegen zynde, hetzelve uit de hand te Koopen, kan zich vervoegen by den notaris R. ATTEMA, te Wolvega.
Binnen kort, zal, op nadere annonce, publiek worden Verkoft: Het LANDGOED, *ENNEMABORGH* genaamd, met
deszelfs aanhoorigheden, uitgestrekte BOSSCHEN en VEENEN, gelegen aan de Groote Weg, die gaat van *Groningen*
naar *Leer*, te *Midwolda* in den *Oldambt*, Provincie *Groningen*; laatst bezeten en bewoond door wylen den heer J. HO-

---

Van den 3den

Zitting van de Tweede Kamer van heden. Het op gisteren in adeies gehouden algemeen rapport over de op den 16den december ll. voorgedragene concept-wet wegens de uitloting van 6 millioenen guldens der uitgestelde schuld, om in werkelijke schuld te worden geconverteerd, thans in deliberatie gebragt zijnde, is de voorz. concept-wet, bij appel nominaal, met eenparige stemmen goedgekeurd.

LEEUWARDEN, *den 7 Januarij.*

De berigten uit Londen, tot den 30sten december, melden, dat men tijdingen van St. Helena had ontvangen tot den 13den november, en welke behelsde, dat *Buonaparte*, daar het huis van Longwood nog niet gereed was om hem te ontvangen, in een klein huis *the Briars* genaamd, en twee à drie mijlen van de kust gelegen, woonde. Hij wordt gedurig door Engelsche officieren in het oog gehouden, hetwelk hij vrij lastig vindt en waar over hij zich zeer beklaagt. Niemand van zijn gevolg woond met hem in hetzelfde huis; doch of dit op order van den gouverneur of uit gebrek aan woning plaats heeft, weet men niet. *Buonaparte* vermaakt zich door kaartspelen met de twee dochters van het huis, waar hij zich bevindt, welke men zegt dat zeer beminlijk zijn. Men werkte met veel spoed aan het oprigten van nieuwe batterijen en vestingwerken van het eiland, welke hetzelve voor allen mooglijken aanval zullen beveiligen.

KUNSTIG ONTLEEDKUNDIG WASCH-BEELD.

M. TRUMPY, gearriveerd zijnde te Leeuwarden, met een kunstig ONTLEEDKUNDIG WASCH-BEELD, gemaakt onder het opzicht van de beroemde *Fontana*, waarin de ingewanden bij den mensch, van de borst, en buikholte, in wasch, gelijk in de natuur, geboetseerd zich vertoonen; zoo dat men zich een duidelijk denkbeeld van voorn. ingewanden en derzelver ligging kan maken, en zoo wel Heeren als Dames, het met bewondering zullen beschouwen. — Voorn. Kunstbeeld is dagelijks te zien op de Stads Schutters-Doele, van des morgens 11, tot des avonds 9 uren, tegen betaling van *elf* Stuivers, of na ieders generusitijd.

Gelijk de Heer Professor *G. BAKKER* te Groningen, aan het publiek aldaar, in de Courant, niet alleen op het gunstigste aangaande dit Kunstbeeld bericht, maar ook daarop ontleedkundige lessen gehouden heeft, zoo geeft ook *J. VITRINGA COULON*, President der Provinciale Geneeskundige Commissie in Vriesland, deze wegens het zoffelijkste getuigenis, en twijfeld niet, of een ieder zal hetzelve met genoegen bezigtigen.

*** Heden verloste mijn geliefde echtgenote G. SAP, zoo gelukkig als voorspoedig van een welgeschapen zoon.

SNEEK, den 31 December 1815. G. W. BRUNINGS.

*** Heden beviel mijne huisvrouw, JOHANNA TUTTEL, van een zoon.

DOCKUM, den 5 Januarij 1816. W. R. VAN DER WEIDE, *Med. Doct. en Vroedmeester.*

*** Getrouwd,
JAN KINGMA, Hz., *van Hempens*, En
TIETJE C. BAKKER, *van Leeuwarden*.
LEEUWARDEN, den 27 December 1815.

PRIJS DER BOTER TE LEEUWARDEN, den 5 Januarij 1815, *f* 30-o-o Schippers-markt

De prijs der granen was dienzelfden dag ter markt aldaar: Middelprijs van het lopen tarwe *f* 8-o-o
Middelprijs van het last rogge, 141 ggl.

BEURS-PRIJS DER EFFECTEN.
Amsterdam, den 4 Januarij 1816.

Holland, Werkelijke Schuld	2½ pCt.	41	à	41½
——— Uitgestelde Schuld		——	à	
——— Restanten uitgestelde Schuld		1½	à	2
——— Kansbilletten		27½	à	28¼
——— Recep. Oorlogslasten	5	84	à	85
Engeland, geconsolideerde	3	62½	à	
Rusland, bij *Hope en Comp.*	5	76½	à	77¼
Pruissen, bij de wed. *Uberf. en Serr.*	5	96	à	96½
Saxen, bij *Braunsb. en Comp.*	5	95	à	96
Spanje, neg. bij *Hope en Comp.* 1807	6½	37½	à	38½
Dito Coupons		15½	à	16
Weener bank bij *Goll en Comp.*	6		à	
——— dito	4		à	
Italiën Monte Napoléon	5		à	
Napelsche Certificaten	3	54½	à	55
Zweden, bij *Hogguer en Hasselgr.*	5	27½	à	28
Dito Coupons		10½	à	11½
Deensche Kroon	4	59½	à	60¼
Dito Coupons		69	à	71
Amerika, bij *Hope en Comp.*	5½	95½	à	96
——— bij *Staphorst*	5½	76	à	77

DE SCHOUT DER GEMEENTE BERLIKUM, brengt by deze, ten gevolge des besluits van Z. E. den Minister van Financien, in dato den 15den November jl., ter kennisse van de belanghebbenden:

Dat hy zal vaceeren in het huis der Gemeente, op ZATURDAG den 13den dezer maand, des morgens van 9 tot des avonds ten 5 uren, tot afgave der Recepissen, voor de Oorlogs-belasting over 1815, op het visa van de kennisgevingen daar af, van wege den Ontvanger der directe belastingen dier gemeente uitgereikt.

BERLIKUM, den 3den January 1816. *De Schout voornoemd,* T. W. DYKSTRA.

HET GEMEENTE BESTUUR VAN WOLVEGA, maakt bekend, dat overeenkomstig art. 18 van het Reglement, houdende bepalingen ter executie van de Oorlogs-belasting voor den jare 1815, inzevolge de Wet van den 11den November 1815, door Hun zal worden gevaceert, tot uitgifte der Recipissen, op VRYDAG en ZATURDAG den 12 en 13den JANUARY 1816, des morgens van 9 tot 12 uren, en des namiddags van 1 tot 4 uren, ten huize van *MARTEN SEKEMA*, kastelein te Wolvega.

WOLVEGA, den 3 January 1816. F. P. KLYNSMA, *Schout.*

H... GEVANGENHUIZEN TE LEEUWARDEN, gedenkt ingevolge autorisatie van den Heere Gouverneur, en onder nadere approbatie van Zyne Excellentie den Minister van Justitie, publiek aan de minstschryvende, aantebesteden: De leverantie van de benodigde KLEEDINGSTUKKEN, voor de gevangenen in de gevangenhuizen aldaar, gedurende het jaar 1816.

Wie hier aan gadinge maakt, kome op WOENSDAG den 10den JANUARY 1816, des namiddags ten drie uren, in het Tuchthuis te Leeuwarden, en neme aan op condities, welke als dan zullen worden voorgelezen, welke van stonden af aan ter lezing liggen in het Tuchthuis voornoemd.

Het Collegie van Regenten voornoemd,
P. KOUMANS SMEDING, *Secretaris.*

MR. F. J. ABRESCH, openbaar notaris ter residentie van Zuidhorn, is voornemens, ten verzoeke van de meer- en minderjarige erfgenamen van wylen CORNELIS JACOBS en wylen GRIETJE ALBERTS PIEFFERING, in leven landbeuwerers te Niezyl, op den 9den JANUARY 1816, voorlopig, en op den 19den JANUARY 1816, finaal te doen veilen, ter behuizinge van *A. J. Pol*, te Niezyl:

1. Eene BOERENPLAATZE, No. 9, met het recht der vaste Beklemminge van 94 grazen LAND, onder Niezyl, en Oldekerk gelegen, doende jaarlyksch tot hure *f* 340-:-:
2. De vaste Beklemminge van 5 grazen LAND, te Niezyl, doende jaarlyksch tot vaste hure *f* 20-:-:

DE notaris G. W. POSTHUMA en de griffier A. VAN SLOOTEN, te Dockum, zullen op DONDERDAG den 11den, (*IN PLAATS VAN OP DEN 4den*) JANUARY 1816, en volgende dagen, telkens des morgens ten 9 uren, ten huize van *P. van der Veen*, Stads Bode, aan den Lageweg te Dockum, by boelgoed verkoopen:

OP DRIE MAANDEN CREDIET.

Eene aanzienlyke assortiment ENGELSCHE MANUFAKTUREN, bestaande in eene groote parthy Lakens, van onderscheidene zoort en kleur. — Een dito parthy Calmukken en Duffels. — Een dito parthy Tryppen en Beevers. — Ongeveer 800 ellen fyne Manchesters. — Een parthy Casimir. — Een parthy Rokkestreepten en Boezelaaren. — Ongeveer 2000 ellen fyne Bonten. — Groot 600 ellen extra fyn Patist Katoen. — Groot 300 ellen extra fyn, zoo effen als gebloemd Nopjes en andere Neteldoek — Groot 200 ellen Sleefiger Linnen. — Ongeveer 200 ellen Mouselyn. — Ongeveer 800 stuks extra fyne zoo gekeperde als andere Doeken. — 300 Pakjes Gaaren. — 100 Paar Konsen.

Voorts nog eene aanzienlyke parthy Tryp. — Boezelaar. — Zyde Grein. — Bombazyn. — Trielje. — Zyde Fluweel. Flennie. — Piqué. — Vesten. — Gimgang. — Gaas, en hetgeen by de verkoop meer te voorschyn zal worden gebragt.

J. P. J. GREYDANUS, notaris te Heerenveen, presenteerd publiek by stryk- en verhooggeld, aan den meestbiedenden te verkoopen:

Zekere ZATHE en onderhoorige LANDEN, te Katlyk, No. 11, groot 10 morgen BOUW- en 3 morgen GREIDLAND, benevens 18 roeden SCHAR; wordende door *B. H. JONKER*, als huurder bewoond en gebruikt.

Wie gadinge maakt, kome op VRYDAG den 19den JANUARY 1816, des namiddags ten 2 uren, by de finalen palmslag, ten huize van de wed. *Valkman*, in het Heeren Logement, te Heerenveen, en koope op als dan voor te leezene Condities, welke inmiddels by den bovengenoemden notaris kunnen worden vernomen.

DE Gemeente Besturen, Bergers of te Particuliere personen, welke kennis mogten dragen, of geborgen hebben eenige Goederen, aan de Vriesche Kusten, uit de Lading van het den 17den December 1815, by Terschelling gestrande en verbryzelde Amerikaansche SCHIP, *LATONA*, gevoerd geweest by kapitein BENJAMIN BEARH, aangespoeld, bestaande in:

TABAK,	MAHONYHOUT,
RYST,	SUMAC,
KOFFY,	QUEERCITROEN,
CAMPECHEHOUT,	KOEIJEHOORNS,

worden verzogt, daarvan berigt te geven, aan BAREND VISSER en ZOON, te Harlingen, als met de reclame van deze Goederen belast.

BRAND-ASSURANTIE.

DE ondergeteekenden werkzaam zynde tot het daarstellen van eene Societeit van BRAND-ASSURANTIE, voor de Grietenyen van Leeuwarderadeel, Baarderadeel, Idaarderadeel en Rauwerderhem; kunnen die genen, welke deel in dezelve zouden willen nemen, dagelyks tot teekening zich by hun vervoegen, zoo als tevens tot het verkrygen van onderrigt omtrent de wetten derzelve Societeit; zullende de tyd en plaats van zamenkomst der deelnemers, tot stemming van een meerder getal GECOMMITTEERDEN als anderzins, eerstdaags nader worden bekend gemaakt.

P. J. VAN BEYMA, *voor Baarderadeel.*
PH. A. VEGELIN VAN CLAERBERGEN, *voor Idaarderadeel.*
D. W. HELLEMA, *voor Rauwerderhem.*
J. H. J. VAN WAGENINGEN, *voor Leeuwarderadeel.*

)o( )o( )o(EEN BAKKERS-KNECHT, van den Hervormden Godsdienst, zyn Werk goed verstaande, genegen zynde zich tegen den 12den Mei 1816, als MEESTERS-KNECHT te Verhuren, kan zich in persoon of met vrachtvrye brieven, en voorzien van goede getuigschriften, vervoegen by *J. P. ZANDSTRA*, Mr. Bakker te Bolsward.

)o( )o( )o(DE wed. H. ERINGA, by de Waag No. 138, te Leeuwarden, maakt bekend, dat by haar is te bekomen, allerbeste zoorten van THEE, Pikko, Joosjes, Heifand, Ukfum, Souchon en Congo, alles tot verminderde pryzen, en uitmuntend voor zyn geld. Als mede allerbeste CHOCOLADE, KOFFYBONEN, SUIKERS, en wat verders tot een Kruideniers Winkel behoord; verzoekt vriendelyk haar gunst en rekommandatie.

)o( )o( )o(UIt de hand te Koop: Een welbezeild TJALK-SCHIP, lang over Steven 68 voeten, wyd 15¼ voeten, en hol op de Wellens 5 voeten, met Zeil en Treil en verdere annexen, leggende thans in de Stads Gragt te Bolsward, en aldaar nader te bevragen by Schipper *SIKKE JETZES HARINGA.*

)o( )o( )o(UIt de hand te Koop: Een half TREK VEER-SCHIP, varende van Harlingen op Dockum, vice versa; te bevragen by *JURJEN van der STOK*, te Harlingen.

***** JOHS. VAN DER HEY, Boekverkooper te Amsterdam, geeft uit en heeft alom verzonden:
ALMANAK DER VADERLANDSCHE GESCHIEDENISSEN, voor het jaar 1816. Deze Almanak bevat, behalven den gewoonen Kalender, een zaakryk: KORTBEGRIP VAN HET MERKWAARDIGSTE UIT DE NEDERLANDSCHE GESCHIEDENIS, loopende voor dit jaar, tot op den tyd der *Graven* (922), waar achter eenige *Anekdoten* uit 's Lands *oude Geschiedenis*, en verfierd met 12 Plaatjes. De prs is in Cartonne bandje 15 stuivers.

***** TOT PREZENTJES VOOR KINDEREN, komt van de pers, een 5de DRUK van de met zoo veel genoegen gelezen wordende, NIEUWE MOEDER DE GANS, of *Avond-Vertellingen voor Kinderen*, uit mondelinge Verhalen opgesteld, waar onder het *Vogeltje* met het *Gouden Ei*, het *Witte Duifje*, enz., alle zoodanig ingericht, dat *Ondeugd*, *Hoogmoed*, en *Verwaandheid* doorgaans *gestraft*, en *Vroomheid*, *Deugd* en *Nedrigheid*, altyd *vroeg* of *laat beloond* worden; met 4 gekleurde pl. à 18 Stuivers; te bekomen te Amsterdam by *G. Roos*, Harlingen *van der Ley*, Leeuwarden *Cahais*, *Wiarda*, *Steenbergen van Goor* en *Brouwer*, en verder alom. NB. De 10*de druk* van de OUDE MOEDER DE GANS, of *Vertellingen* van *Rood Kapje*, enz., zyn alleen nog in het *Fransch* en *Hollandsch*, over elkander gedrukt, maar weinige met 13 pl. meer overig voor 24 Stuivers, en *Hollandsch alleen* à 18 Stuivers genoegzaam weder uitverkogt.

W. OLIVIER EN COMP, Kooplieden te Sneek, berigten door deze hunne Begunstigers, dat hunne gewoone BAAY-TABAK, weder één Stuiver het Pond is opgeslagen, en op 12 Stuivers voor de Wederverkoopers gesteld is.

SNEEK, den 4 January 1816.

Te LEEUWARDEN, by de weduwe D. R. SMEDING en M. KOON.

Aanspraak van den Minister van Financien, gedaan in de Tweede Kamer van de Staten-Generaal, bij gelegenheid der overbrenging van twee ontwerpen van wetten, waarbij de begrooting van 's Rijks uitgaven, over den jare 1816, wordt vastgesteld, en de wijze geregeld, waarop, in hetzelfde jaar, 's Rijks inkomsten zullen worden verzekerd.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Menigvuldige omstandigheden, de gevolgen der onberekenbare gebeurtenissen van het nu bijna afgeloopen jaar, en van de onmogelijkheid om vroeger, dan geschied is, de onderscheidene vakken van algemeene administratie zoodanig te regelen, dat ieder derzelve over de geheele oppervlakte van het Rijk werkzaam konde zijn, hebben belet, vóór den dag van heden, den last te volbrengen, ten gevolge waarvan ik thans op nieuw de eer hebbe tot deze vergadering, namens den Koning, te spreken.

Het heeft Zijne Majesteit behaagd mij te bevelen:

In de eerste plaats, over te brengen het ontwerp eener wet, waardoor van de inwilliging der Staten-Generaal op de uitgaven van het Rijk over den jare 1816, gevorderd bij het 121 art. der Grondwet, zal moeten blijken.

Hetzelve is van den volgenden inhoud:

Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben de noodzakelijkheid, om over te gaan tot het regelen van 's Rijks uitgaven over den jare 1816;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, zoo als wij goedvinden en verstaan, bij deze:

Art. 1. De begrooting der uitgaven van het Rijk, over den jare 1816, wordt vastgesteld op den navolgenden voet, als:

1ste Hoofdst.	Huis des Konings	f 2,600,000:0:0
2de ———	Hooge Kollegien	- 1,220,000:0:0
3de ———	Departem. van den Secretaris van Staat	- 330,000:0:0
4de ———	——— van Buitenlandsche Zaken	- 850,000:0:0
5de ———	——— van Justitie	- 4,000,000:0:0
6de ———	——— van Binnenlandsche Zaken	- 2,300,000:0:0
7de ———	——— van den Hervormden en andere Eeredienst, behalve die der Roomsch-Katholieken	- 1,210,000:0:0
8ste ———	——— van den Roomsch-Katholieken Eeredienst	- 1,600,000:0:0
9de ———	——— van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	- 1,000,000:0:0
10de ———	——— van Financien	- 23,500,000:0:0
11de ———	——— van Marine	- 6,150,000:0:0
12de ———	——— van Oorlog	- 29,000,000:0:0
13de ———	——— van den Waterstaat en Publieke Werken	- 5,000,000:0:0
14de ———	——— van Koophandel en Kolonien	- 2,650,000:0:0
15de ———	Onverziene Uitgaven	- 650,000:0:0
	Totaal	f 82,000,000:0:0

2. De tegenwoordige wet zal worden geïnsereerd in het Staatsblad, mitsgaders in het Officieel Dagblad.

De berekeningen der behoeften van ieder vak van algemeene administratie, waarop de ten deze uitgetrokkene sommen berusten, leg ik tevens, op last van Zijne Majesteit, over, op dat de kennisneming daarvan bij U Ed. Mog. dezelfde overtuiging moge verwekken, welke Zijne Majesteit heeft, dat, voor zoo verre men thans den dienst van 1816 kennen kan, het ongeraden zijn zoude mindere dan de gevorderde sommen daar voor toe te staan, alzoo, naar de regelen van eene goede financiele huishoudkunde, eene begrooting steeds het maximum der te voorziene uitgaven behoort in te houden, en nimmer, in den loop van het jaar, aan vermeerdering onderhevig zijn, dan uit hoofde van onvoorziene nieuw opkomende omstandigheden.

Na de bijzonderheden, reeds vervat in deze berekeningen, zoude het overbodig zijn, dat ik thans ter dezer zake verder uitweidde, terwijl daarenboven alle de hoofden der vakken van algemeene administratie zich, op 's Konings last, gereed houden, ieder in den zijnen, om, hangende U Ed. Mog. raadplegingen over dit zoo gewigtig onderwerp, aan derzelver gecommitteerden alle zoodanige meerdere elucidatie te suppediteren, als mogten verlangd worden.

Alleenlijk kan ik niet nalaten U Ed. Mog. aandacht daarop te vestigen, dat, onder de som van f 23,500,000, voor het ministerie van financien uitgetrokken, zich twee geheel nieuwe objecten bevinden, het eene, ter som van f 1,500,000, voor het aandeel van het koningrijk der Nederlanden in de rente betaling en amortisatie van de Russische schuld, ingevolge de conventie, gesloten te Londen, op den 19den mei ll., en aan U Ed. Mog. bereids medegedeeld.

Het ander, ter som van f 475,000, voor renten, voortspruitende uit de overneming van de Austro-Belgische schuld, volgens conventie, te Weenen, op den 11den october ll., geteekend en insgelijks aan uljeder vergaring onlangs gecommuniceerd.

Deze laatste som van f 475,000 splitst zich in tweeën, te weten in f 250,000, voor zoo veel geraamd is het noodige, om de achterstallige interessen dezer schuld behoorlijk aan te zuiveren van den 15den junij 1814, dag, waarop dezelve voor rekening van dit Rijk heeft begonnen te loopen, tot op den 1sten januarij 1816, doch waarop de daaruit voor te spruitene inschrijvingen van werkelijke schuld renten zullen beginnen te dragen, en in f 225,000, zijnde zoo veel als berekend kan worden betaalbaar te zullen zijn, om het half jaar der voorzeide inschrijvingen, vervallende ultimo junij 1816, en alzoo tot den dienst van dat jaar behoorende, te bestrijden.

Hieruit wordt eene jaarlijksche vermeerdering van de renten der werkelijke schuld geboren, ter somme van f 450,000:0:0, en het was billijk in dezelfde mate te vermeerderen de jaarlijksche som van twee millioenen guldens, bij de wet van den 14den mei 1814, tot herstel der nationale schuld, geaffecteerd ter inkoop derzelve, naar aanleiding van eene jaarlijksche som van renten, ten beloope van f 14,400,000. Hiervoor is gezorgd, met boven en behalve het voornoemd montant van f 475,000:0:0, eene som van f 60,000:0:0 uit te trekken, door welker inwilliging U Ed. Mog. een nieuw doorslaand blijk zullen geven van hunnen eerbied voor de verbindtenissen met de rentheffers van den Staat, bij het arresteren der voorschrevene heilzame wet aangegaan.

Te gelijk met het arresteren van deze begrooting, waardoor, op eene grondwettige wijze, 's Rijks uitgaven, over den jare 1816 bepaald zullen zijn, behooren de middelen, tot bestrijding derzelven benoodigd, aangewezen te worden.

Met dit oogmerk, heb ik de eer het navolgend tweede ontwerp van wet voor te dragen, hetwelk de wijze regelt waarop, over den jare 1816, 's Rijks inkomsten zullen worden verzekerd.

Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de vereeniging van de Nederlanden tot één en hetzelfde koningrijk ten gevolge moet hebben, dat de lasten en voordeelen voor alle Onze onderdanen, zonder onderscheid, gemeen gemaakt worden; en dat, alhoewel de mogelijkheid niet daar is, om zoodanige gemeenmaking in alle hare deelen oogenblikkelijk tot stand te brengen, echter op Ons de verpligting ligt, om dezelve, binnen den kortst mogelijken tijd, te doen plaats hebben;

Willende aan deze verpligting voldoen, en tevens de algemeene schatkist in staat stellen, om geregeld te bestrijden 's Rijks uitgaven, zoo als dezelve voor den jare 1816 zijn bepaald;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene voorzieningen.

Art. 1. Tot bestrijding van 's Rijks uitgaven, over den jare 1816, zullen worden gebezigd:

Eerstelijk: al de zuivere inkomsten en baten over den jare 1816, voortspruitende uit de domeinen van den Staat, uit de Nederlandsche en Zuid Nederlandsche loterijen en uit de posterijen, zoo mede alle zoodanige verdere baten, als uit anderen hoofde, in den jare 1816, ten profijte van de schatkist zullen komen.

Ten tweeden: de opbrengst van al de directe en indirecte belastingen, mitsgaders van de tol- en konvooiregten, de impost op de buitenlandsche producten daaronder begrepen, in voege als zulks in de volgende artikelen wordt vastgesteld, en

Laatstelijk: het overschot van de gewone en buitengewone inkomsten van het Rijk, hetwelk, na het sluiten en afbetalen der diensten van 1813, 1814 en 1815, zal mogen blijken te bestaan.

TWEEDE AFDEELING.

Grondbelasting.

2. De hoofdsom der grondbelasting in het koningrijk der Nederlanden wordt, over den jare 1816, bepaald op een montant van f 16,132,540.

De voorschrevene som zal worden omgeslagen over de onderscheidene provincien, overeenkomstig den staat sub no. 1, aan het einde dezer wet gevoegd.

3. De omslag van het contingent van iedere provincie, over de onderscheidene daartoe behoorende gemeenten, zal, op voordragt van de Directeurs der directe belastingen, geschieden door de kollegien der Gedeputeerde Staten, of, voor zoo verre in sommige provincien, bij het in werking brengen der tegenwoordige wet, geene Gedeputeerde Staten nog aanwezig mogten zijn, door de Gouverneurs en Raden van Intendance; alles onder Onze approbatie.

4. Het contingent van iedere gemeente zal over de belastingschuldigen worden omgeslagen, op den voet en wijze, zoo als zulks in de respective provincien van het Rijk, over den jare 1815, is geschied.

5. Boven en behalve de hoofdsom, in art. 2 vermeld, en de gewone gaarder-loonen, zullen nog geheven worden 26½ pCt., tot goedmaking der niet inkomende posten der kosten van administratie en regtspleging, mitsgaders van het kadaster.

6. De additionele percenten ter bestrijding der gemeenten-uitgaven op de quohieren te brengen zullen, in geen geval, het getal van *vijf* mogen te boven gaan.

7. Ten einde tot eene meer evenredige en met de reële belastbare waarde der vaste eigendommen meer overeenkomende bepaling der grond elasting te geraken, zullen, in al de gedeelten van het Rijk de werkzaamheden van het kadaster ten spoedigste worden voortgezet.

8. Daar het Onze ernstige begeerte is, om, in afwachting van de resultaten, welke het krachtdadig voortzetten van het kadaster zal opleveren, eene meer evenredige temporaire repartitie der grondbelasting tusschen de onderscheidene provincien en tusschen de tot iedere derzelve behoorende gemeenten te zien daarstellen en zoodra mogelijk te doen invoeren, zal, Onzentwege, door middel der Gouverneurs en Gedeputeerde Staten, het noodige onderzoek, zoo wel omtrent de thans bestaande onevenredigheid tusschen de provinciale aanslagen onderling, als met betrekking tot het belastbare inkomen der tot iedere derzelve behoorende gemeenten worden geïnstitueerd.

9. Alle onroerende goederen zullen voortaan legaal zijn verbonden ten behoeve van den Staat voor de grondbelastingen en additionele verhoogingen op ieder derzelve gelegd: dit legaal hypotheek zal ingaan met den eersten januarij van het jaar, waarover de belasting loopt, edoch niet langer stand grijpen dan gedurende dat jaar en het eerst daarop volgende; te dien effecte, dat, wanneer, binnen den gemelden tijd, dezelve goederen voor de verschuldigde achterstallige grondbelastingen en additionele verhoogingen niet effectivelijk zullen zijn aangesproken en vervolgd geworden, het voorschreven legale verband zal zijn vervallen.

Dit verband, tot welks behoud geene inschrijving in de registers der bewaarders van de hypotheken gevorderd wordt, zal geenerlei prejudicie toebrengen aan zoodanige legale of speciale verbanden of privilegien, als vóór de afkondiging dezer wet verkregen zijn.

DERDE AFDEELING.

Personele en mobilaire belasting.

10. De hoofdsom der personele en mobilaire belastingen wordt, over den jare 1816, bepaald op een montant van f 2,735,570.

De voorschrevene som zal worden omgeslagen, over de verschillende provincien, overeenkomstig den staat no. 1, achter de tegenwoordige wet gevoegd.

(Het vervolg op de kant dezer Bladzijde.)

11. Bij deze hoofdsom zullen gevoegd worden de gewone gaarderloonen, en 23 ten honderd, tot goedmaking der niet inkomende posten, mitsgaders tot bestrijding van de kosten van administratie en regtspleging.

12. De omslag van het contingent van iedere provincie, over de onderscheidene daartoe behoorende gemeenten, zal geschieden, op de wijze bij art. 3, ten opzigte van de repartitie der grondlasten bepaald.

13. Het contingent van iedere gemeente zal over de belastingschuldigen worden omgeslagen, op den voet bij art. 4 hiervoren vast gesteld.

14. Het onderzoek, bij art. 8 bepaald, ter wegneming van de ongelijkheden in de repartitie der grondlasten bestaande, zal zich almede uitstrekken ter verkrijging van eenen meer geëvenredigden omslag der personele en mobilaire belastingen.

15. Aan den Staat zal voortaan toekomen regt van legaal verband op de onroerende goederen der contribuabelen, voor het verschuldigde in de personele en mobilaire belastingen, met de daarop geheven wordende additionele verhoogingen, op denzelfden voet en wijze, mitsgaders onder dezelfde restrictien, als zulks, bij art. 9, met opzigt tot de grondbelasting is vastgesteld, met deze bepaling daarenboven, dat voor de personele en mobilaire belastingen geene onroerende goederen zullen kunnen worden aangesproken, dan, na dat de roerende goederen, die bij den belastingschuldigen voorhanden zijn, verkocht en het provenu derzelve ontoereikende zal bevonden zijn.

VIERDE AFDEELING.

Regt op de deuren en vensters.

16. De hoofdsom van het regt op de deuren en vensters wordt bepaald op een montant van f 1,578,330.

De voorschrevene som zal worden omgeslagen over de verschillende provincien, overeenkomstig den meergemelden staat, no. 1, achter deze wet gevoegd.

17. Bij deze hoofdsom zullen worden gevoegd de gewone gaarderloonen, mitsgaders *tien ten honderd*, voor de kosten van het vervaardigen der kohieren en tot goedmaking der kwade posten.

18. De omslag van het contingent van iedere provincie over de onderscheidene daartoe behoorende gemeenten, en van de contingenten der gemeenten over de belastingschuldigen, zal geschieden, op de wijze bij de art. 3 en 4, ten opzigte der grondlasten, bepaald.

19. Het regt van legaal verband op de onroerende goederen der belastingschuldigen, in de personele en mobilaire belastingen, bij art. 15 dezer wet aan den Staat toegekend, wordt, onder dezelfde bepalingen, welke aldaar voorkomen, insgelijks vereend op de onroerende goederen der belastingschuldigen, wegens het regt op de deuren en vensters.

VIJFDE AFDEELING.

Dienstboden-, paarden-, plaizier en land passagiegeld, mitsgaders het regt van patent.

20. Over den jare 1816 zal, in de geheele uitgestrektheid van het Rijk, worden geheven een dienstboden-, paarden, plaizier- en land-, passagigeld, en zulks volgens de ordonnantien van den 10den februarij 1815, no 47 en 48, waarbij deze belastingen voor de Noordelijke provincien zijn vastgesteld en geregeld geworden met dien verstande nogtans, dat de daarin voorkomende tarieven zullen worden vervangen door die, welke aan de tegenwoordige wet zijn geannexeerd, sub no 2 en 3.

21. Over den jare 1816 zal, in voege voormeld, worden geheven een regt van patent, en zulks volgens de ordonnantie van den 9den maart 1815, waarbij die belasting voor de Noordelijke provincien is vastgesteld en geregeld geworden, en welke bij deze wet in alle deele wordt geïnhereerd, alleen onder de navolgende uitzonderingen, modificatien en daaruit voortspruitende wijzigingen:

a. Boven en behalve de personen, welke in art. der gezegde wet worden opgenoemd: als aan het nemen van patent niet onderworpen, zullen oo

(Het vervolg op bladzijde twee.)

1°. Al de in de 8ste klasse (art. 35 § 12) gecomprehendeerde personen.

2°. De postmeesters der paarden posterij, als zoodanig.

3°. Alle schilders, graveurs en beeldhouwers, als kunstenaars beschouwd, en niet anders dan de voortbrengsels hunner kunst verkoopende.

4°. De kosters, deurwaarders, bank-opsluiters, stoelen-zetters of zetters, oppassers en oppassters in de kerken, mitsgaders de krankbezoekers en katechizeermeesters.

b. De tarieven, in art. 28, 29, 30, 31, 32 en 35 der meergemelde ordonnantie voorkomende, zullen worden vervangen door die, welke bij den hier voren gemelde staat, no. 4, zijn vastgesteld.

c. De patenten voor winkeliers, waardoor verstaan worden de zoodanige, welke, ten slotte van § 5, art. 30, der dikwerf gemelde ordonnantie zijn omschreven, zullen, met afwijking van het geen ten deze, in het gezegde 30ste artikel der ordonnantie, is vastgesteld, worden berekend naar gelang van hun jaarlijksch debiet, in eene of meer der nagenoemde drie soorten van waren, waarin zij openbaar winkel doen, of welke zij uit het huis verkoopen, en wel in dier voege, dat het debiet van de eerste hieronder genoemde soort van waren zal worden berekend, *zoo als hetzelve effectivelijk bedraagt;* dat het *effective* debiet van de *tweede* soort van waren, ter berekening der belasting met een *derde*, en dat van de *derde* soort van waren met de *helft* zal worden verhoogd, en dat deze effective en verhoogde debietente zamen genomen zullen worden belast naar het tarief, ad art. 30, in den voorschreven staat geinsereerd.

Voor zoo verre de meergemelde winkeliers bovendien de markten of kermissen frequenteren, hetzij in of buiten hunne woonplaats, of met pakken, marschen of kastjes hunne waren aan de huizen of elders aanbieden, zal hun patent met de helft worden verhoogd.

Eerste soort van waren.

Onder deze zijn begrepen alle waren, goederen en manufakturen van inlandschen oorsprong, met uitzondering alleen van inlandsche chocolade, tabak en snuif, voorts vreemde chemicalia;

Droogerijen. Verwwaren. Kruidenierswaren. Blik, koper en ijzerwerk. Leder. Papier. Boeken. Kaarten. (land- en zee) Prenten. Garens. Linnens. Chirurgische, mathematische, optische en physische instrumenten. Muzijk-instrumenten.

Tweede soort van waren.

Onder deze zijn begrepen:

Koffij. Thee. In- en uitlandsche chocolade.

Derde soort van waren.

Onder deze zijn begrepen:

Alle waren, goederen en manufakturen van vreemde of buitenlandsche oorsprong, welke niet reeds onder de eerste en tweede soort genoemd zijn.

Voorts zoo wel de *in- als uitlandsche* tabak en snuif.

22. De bepalingen, in art. 15 hiervoren, ten aanzien van het legaal verband op de onroerende goederen, ten behoeve van den Staat vastgesteld, zullende almede effect sorteren betrekkelijk het verschuldigde in de belastingen, bij de twee voorgaande artikelen opgenoemd.

23. In zoodanige provincien, alwaar geene Gedeputeerde Staten en Advokaten-Fiskaal bestaan, zullen de fraudes en contraventien op het dienstboden-, paarden-, plasier- en land-passagie-geld, mitsgaders op het regt van patent begaan, tot nadere voorziening, worden vervolgd voor de correctionele regtbanken, door de officieren van justitie, bij dezelve fungerende; terwijl de reclamatien der belastingschuldigen, in de gezegde provincien, door de Gouverneurs en Raden van intendance zullen worden beoordeeld.

ZESDE AFDEELING.

Regt van registratie, zegel en hypotheek, mitsgaders regt van successie.

24. De regten van registratie, griffie, hijpotheek en zegel, daaronder begrepen het regt op den overgang van nalatenschappen, welke thans in de Zuidelijke provincien van het Rijk bestaan, blijven, gedurende het jaar 1816, op den tegenwoordigen voet.

De regten van registratie, griffie, hijpotheek en zegel, thans in de Noordelijke provincien, geheven wordende, zullen insgelijks over den jare 1816, binnen dezelve provincien, naar de thans aldaar bestaande wetten en regiementen, worden geheven, met dien verstande nogtans, dat het verhoogde tarief van het handelzegel, bij de wet van den 23ste december 1813 vastgesteld, zal worden verminderd en teruggebragt tot gelijke hoogte als in de Zuidelijke provicien, en dat de akten van beleening op effecten, koopmanschappen of andere roerende goederen, mits niet langer dan uiterlijk voor zes maanden wordende aangegaan of gecontinueerd, voortaan, zoo in de Zuidelijke als in de Noordelijke provincien, niet aan de formaliteiten of de betaling der regten van registratie zijn onderworpen.

De belasting op het regt van successie, zoodanig als dezelve bij de wetten van den 23sten december 1813, en den 28sten februarij 1814, voor de Noordelijke provincien is gearresteerd, zal, gedurende het jaar 1816, binnen dezelve provincien blijven geheven worden.

25. Aanvankelijk met den jare 1817, of wel gelijktijdig met de invoering der nieuw te arresteren wetboeken voor het koningrijk der Nederlanden, zullen de belastingen en regten op de registratie, het zegel en de hijpotheken, door algemeene belastingen, en door een nieuw hijpothecair sijstema vervangen worden; in allen gevalle zal het regt van successie, met den 1sten januarij 1817, op eenen algemeenen voet in het geheele konigrijk worden ingevoerd en geheven.

ZEVENDE AFDEELING.

Indirecte belastingen.

26. Met den 1sten julij 1816, zal een algemeen sijstema van indirecte belastingen, over de geheele uitgestrektheid van het Rijk, worden ingevoerd.

Inmiddels worden alle de indirecte belastingen, mitsgaders de belasting op de gouden en zilveren werken, welke thans in de Noordelijke en in de Zuidelijke provincien geheven worden, gecontinueerd, en zulks op den tegenwoordigen voet.

ACHTSTE AFDEELING.

Tol- en konvooi-regten, mitsgaders impost op de buitenlandsche producten.

27. Met den 1sten julij 1816, zal insgelijks een algemeen tol- en konvooi-stelsel voor het koningrijk der Nederlanden worden ingevoerd: En zullen inmiddels de tol- en konvooi-regten, zoo die, welke thans in de tegenwoordig in de Noordelijke provincien geheven worden, onder deze laatsten begrepen de impost op de buitenlandsche producten, op den tegenwoordigen voet blijven bestaan.

Wordende alzoo ook ten aanzien der laatstgemelde provincien geprolongeerd het effect der wet van den 14den januarij 1815, houdende belastingen en ontlastingen op en van onderscheiden specien, gedurende hetzelve jaar.

Deze belangrijke wet, Ed. Mog. Heeren, vordert alleszins, dat ik de aandacht dezer Kamer nog eenige oogenblikken bezig houde.

Het grondbeginsel, op welks leest dezelve geschoeid is, vindt zich in den aanhef daarvan aangewezen.

Leeden van dezelfde maarschappij behooren dezelfde voorregten en verpligtingen te hebben en gelijke lasten en baten te deelen.

Dit grondbeginsel, door de natuurlijke billijkheid voorgeschreven, is een gedeelte van ons Staatsregt geworden, nadat hetzelve volkomen is gehomologeerd in de acht artikelen, te Londen, door de verbondene Mogendheden, in junij 1814, aangenomen, waarop de hereeniging der verschillende provincien, welke het Koningrijk der Nederlanden uitmaken, berust.

Maar deze gelijkmaking, hoe nuttig en wenschelijk ook, heeft moeijelijkheden in zich; zij vordert tijd en rijpen rade, omdat, in het Noordelijk gedeelte van het Rijk, andere belastingen, imposten en middelen geheven worden, dan in het Zuidelijke, en omgekeerd in de laatsten inkomsten bestaan, die aan deze zijde der rivieren niet gevonden worden.

De schatkist behoort intusschen geregeld gestijfd te worden, zal dezelve geregeld hare schuldeischers blijven voldoen.

Zie daar, Ed. Mog. Heeren, de algemeene denkbeelden, welke, bij het ontwerp der onderhavige wet, voornamelijk in het oog gehouden zijn.

Bij het eerste artikel derzelve, worden de bronnen van 's Rijks inkomsten over 1816 aangewezen.

De raming dezer inkomsten, op last van Zijne Majesteit, tot inlichting van U Ed. Mog., door mij vervaardigd, leg ik, in de *vierde* plaats, ter tafel dezer vergadering over.

Het zal U Ed. Mog. blijken, dat het totaal derzelve, zoo verre zij in het eerste en tweede lid van gezegd eerste artikel zijn begrepen, eene som beloopt van 75¼ millioenen guldens.

De begrooting der uitgaven is op 82 millioenen guldens bepaald, en hieruit ontspruit dus een onderscheid van 6¾ millioenen guldens.

Even onvoorzigtig als het in gewone tijden zoude kunnen zijn, de uitgaven van een dienstjaar te bepalen, zonder tevens geheel en al in de middelen tot bestrijding derzelve te voorzien, even ongeraden is het Zijne Majesteit voorgekomen, in de tegenwoordige gesteldheid van zaken, eene vermeerdering van lasten of andere drukkende middelen aan uwe vergadering voor te dragen, zoo lang er eene mogelijkheid bestaat, dat dit onderscheid, geheel of gedeeltelijk, van zelve zal verdwijnen.

Het niet sluiten van den dienst van 1813, in de Noordelijke provincien, en van de diensten van 1814 en 1815, in de beide gedeelten van het Rijk, maakt het onmogelijk, vooral uit hoofde der afwisselende omstandigheden van goeden en kwaden aard, welke die tijdvakken verzeld hebben, de precise behoeften derzelve te kennen, vóór dat de wet van den 8sten november ll., welke eenen peremptoiren termijn aan het inleveren der pretentien van den Staat stelt, hare uitwerking zal gehad hebben.

De onderscheidene tot dus verre genomene financiele maatregelen, zoo gewone als buitengewone, komen mij voor, in genoegzame mate in die behoeften voorziente hebben, na dat de thans volkomene herstelde algemeene vrede op derzelver beperking van eenen heilzamen invloed zal mogen zijn. Er doet zich dus eene hoop op, dat, na afbetaling van al het verschuldigde, die diensten een overschot van middelen zullen laten.

Thans kan men nog met geene de minste zekerheid weten, in hoeverre de ondervinding deze hoop zal bewaarheden; maar die ondervinding zal desniettemin verkregen zijn, lang vóór dat dit onderscheid van 6¾ millioenen guldens zich zal kunnen doen gevoelen.

Om die reden, en ook uit hoofde der bestaande kans, dat de uitgaven, over 1816 geraamd, in de eerste oogenblikken der zamenstelling van de onderscheidene vakken van algemeene administratie over het geheele Rijk, op het maximum, waarvoor dezelve vatbaar geoordeeld werden, bij het werkelijk ordonneren derzelve, immers sommige daarvan, vatbaar voor vermindering zullen bevonden worden, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, voor als nog en bij deze gelegenheid, geene verdere maatregelen ten aanzien van het gezegd onderscheid van 6¾ millioenen guldens te doen voordragen, dan die, welke vervat zijn in het 3de lid van het meergemeld 1ste artikel der concept-wet, onder voorbehouding, om intusschen alle zoodanige voorzorgen te nemen, welke, zonder nadeel van 's Rijks belangen, kunnen strekken, tot vermindering der geraamde uitgaven, en des noods, wanneer, tegen verwachting, de resultaten van het sluiten der nog openstaande diensten, welke, ten gevolge der hiervoren aangehaalde wet van den 8sten november ll., na den 1sten julij van het volgend jaar gekend zullen kunnen worden, en de te maken bezuinigingen in de geraamde uitgaven geen genoegzaam overschot aanbieden, in ulieder eerstvolgende gewone vergadering de noodige, en met de alsdan bestaande toedragt van zaken meest overeenkomende voorzieningen tot wegneming van het onverhoopt dan nog overblijvend deficit voor te stellen.

Bij artikel 2 dezer wet wordt, voor den jare 1816, de hoofdsom der grondbelasting over het geheele Rijk bepaald.

Deze hoofdsom, welke is zamengesteld uit de contingenten der onderscheidene provincien over het tegenwoordig jaar, heeft geene vermeerdering of vermindering ondergaan. De staat no. 1, aan het einde der wet gevoegd, bevat de repartitie derzelve over de gezegde provincien.

Met betrekking tot die repartitie valt te letten, dat de daaruit geresulteerde aanslagen, met uitzondering van die van Drenthe, welke door Zijne Majesteit met eene somme van *f* 5500 is verminderd geworden, en die der provincie Groningen, welke, in overeenstemming met de Gedeputeerde Staten dier provincie, in dezelfde evenredigheid is vermeerderd, geene andere verschillen met die van den jare 1815 opleveren, dan alleen de zoodanige, welke uit de verdeeling dier aan-

(*Het vervolg op de kant dezer bladzijde.*)

gen, naar de tegenwoordige grensscheidingen der respective gewesten, noodwendig moesten voortvloeijen. Hoe zeer Zijne Majesteit overtuigd is, dat er eene evenredigheid tusschen de contingenten der verschillende provincien in de grondlasten bestaat, heeft Hoogstdezelve het echter ondoenlijk geoordeeld, om daarin eenige verandering over het aanstaande jaar voor te dragen, uit vrees, dat men, hiertoe overgaande, bij gebrek aan genoegzame kennis omtrent de regte belastbare waarde der vaste eigendommen, in ieder der gewesten bestaande, veeleer gevaar zoude loopen, nieuwe ongelijkheden daar te stellen, dan het oogmerk bereiken, om de thans bestaande uit den weg te ruimen.

Zijne Majesteit heeft gevoeld, dat men, alleen door middel van het kadaster, in staat zoude geraken, om de heffing van deze voor den Staat zoo hoogstbelangrijke belasting op eene evenredige wijze te doen plaats hebben.

Bij het 7de art. der wet wordt dien ten gevolge de voortzetting van de daartoe behoorende werkzaamheden in alle de gedeelten van het Rijk bevolen.

Dan Zijne Majesteit heeft tevens begrepen, dat, in afwachting van de resultaten welke het kadaster zoude opleveren, en die, uit derzelver aard, niet dan langzaam kunnen inkomen, men naar middelen moest uitzien, en geene pogingen onbeproefd laten, om in de vrij algemeene klagten over de bestaande ongelijkheden te voorzien.

Deze consideratien hebben Hoogstdenzelven doen besluiten, om, in den loop van het aanstaande jaar, in maniere als bij artikel 8 is bepaald, een opzettelijk onderzoek omtrent de voorschrevene bezwarende doen plaats hebben, in de verwachting, van daardoor, zoo niet alle redenen van klagten te kunnen doen ophouden, ten minste in staat te worden gesteld, om de meest tastbare onbillijkheden uit den weg te ruimen.

Art. 3 en 4 bepalen de wijze, waarop de provinciale contingenten, over de onderscheidene daartoe behoorende gemeenten, en de aanslagen der gemeenten vervolgens over de belastingschuldigen zullen worden omgeslagen. Ook hieromtrent blijft alles op den tegenwoordigen voet.

Bij het 5de artikel worden de additionele percenten vastgesteld, welke, boven en behalven de hoofdsom in 1816, ten behoeve van de schatkist als anderzins zullen worden geheven.

Dezelve blijven bepaald op gelijke hoogte, als zij in de Noordelijke provincien thans plaats grijpen, en dienvolgens met weglating van de geheven wordende buitengewone opstuivers in de Zuidelijke provincien, waardoor eene anderzins voor de laatstgenoemde drukkende ongelijkheid wegvalt.

Het verbod van meerdere dan de gewone vijf ten honderd, ten behoeve van de plaatselijke inkomsten, op de grondbelasting te mogen heffen, zoo als hetzelve bij het 6de artikel gestatueerd wordt, is noodzakelijk in het belang der bezitters van gebouwde eigendommen in eenige der groote plaatsen van het Noordelijk gedeelte van het Rijk, welke door meerdere verhoogingen van dien aard des te zwaarder gedrukt worden, naarmate de principale aanslag dezer eigendommen reeds veel te hoog staat; en het is Zijne Majesteit, bij eene aandachtige overweging van dit onderwerp, toegeschenen, dat, in zoodanige gemeenten, ten welker behoeve actueel meer dan vijf ten honderd boven de hoofdsom ingevorderd worden, de besturen zich, met minder bezwaar voor hunne ingezetenen, tot andere middelen zullen moeten en kunnen wenden, om in het te kort, dat door de tegenwoordige restitutie in hunne inkomsten zal worden veroorzaakt, te voorzien.

Het 9de artikel houdt in, dat alle onroerende goederen, voortaan, ten behoeve van den Staat, voor de grondbelasting en additionele verhoogingen op dezelve gelegd, legaal zullen zijn verbonden.

(*Het vervolg hier na.*)

Te LEEUWARDEN, by de weduwe D. R. SMEDING en M. KOON.